

MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2014

aruandeaasta lõpp: 31.12.2014

sihtasutuse nimi: Sihtasutus Keskkonnaõiguse Keskus

registrikood: 90008117

tänava/talu nimi, Aleksandri 8

maja ja korteri number:

linn: Tartu linn

maakond: Tartu maakond

postisihthnumber: 51004

telefon: +372 5274761, +372 7424524

e-posti aadress: k6k@k6k.ee, kart@k6k.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	13
Bilanss	13
Tulemiaruanne	14
Rahavoogude aruanne	15
Netovara muutuste aruanne	16
Raamatupidamise aastaaruande lisad	17
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	17
Lisa 2 Raha	18
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed	18
Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	19
Lisa 5 Võlad ja ettemaksed	19
Lisa 6 Võlad töövõtjatele	19
Lisa 7 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	20
Lisa 8 Tulu ettevõtlusest	21
Lisa 9 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	21
Lisa 10 Mitmesugused tegevuskulud	21
Lisa 11 Tööjõukulud	22
Lisa 12 Seotud osapooled	22
Aruande allkirjad	23
Vandeauditiitori aruanne	24

TEGEVUSARUANNE

Missioon ja eesmärgid

SA Keskkonnaõiguse Keskus (KÕK) on sõltumatu ekspertorganisatsioon, mille asutasid 2007. a novembris Eestimaa Looduse Fond (ELF) ja keskkonnajuristid Kärt Vaarmari, Liis Keerberg ja Silver Nittim.

KÕKi missiooniks on pakkuda juriidilist ekspertteadmist keskkonnaõiguse normide kujundamisel ja nende rakendamisel, seistes keskkonnavalaste avalike huvide eest.

Visioonina oleme seadnud eesmärgiks, et keskkonnaõiguse normid ning nende rakendamine tagavad inimeste tervise- ja heaoluvajadustele vastava keskkonna ning loodusliku mitmekesisuse, ning et seejuures:

- ametnikud teevad keskkonda mõjutavaid otsuseid avatult ja argumenteeritult, koguvad piisavalt infot otsuste võimaliku mõju kohta ning kaaluvad asjakohaselt erinevaid huve.
- üldsuse esindajad suudavad oma huve otsustusprotsessides asjakohaselt väljendada ja kaitsta.

KÕKi kui keskkonnaõiguse arendaja visiooniks on olla aktsepteeritud avalike keskkonnahuvide eest seisev keskkonnaõiguse ekspert, kes tegutseb kompetentselt ja läbipaistvalt.

Organisatsioon

KÕKi meeskonnas jätkasid 2014. a juristid Siim Vahtrus ja Kärt Vaarmari ning büroojuht ja assistent Pille Priks, meeskonnaga liitus jurist MirjamReinthal. Varem KÕKis töötanud Jane Adler suundus tööle Keskkonnaametisse.

Mõnevõrra muutus ka KÕKi nõukogu koosseis – nõukogust lahkus pikaajaline liige Kaja Peterson, nõukoguga liitusid aga vabaihenduste hingedeluga hästi kursis olevad Rasmus Pedanik ja Kadri Tillemann. Nõukogu liikmetena jätkasid Kaarel Relve, Silvia Lotman ja Airi Andresson.

Aasta jooksul tegelesime senisest süsteemsemalt ja läbimõeldumalt oma ühiskondliku mõju hindamise ning selle väljapoole kommunikeerimisega. Aasta teises pooles valmis KÕKi uus koduleht, kus info KÕKi erinevate tegevuste kohta on paremini leitav.

Finantsid ja rahastamine

Finantsnäitajad

KÕKi bilansimaht oli 31.12.14 seisuga 18 833 eurot ja aasta jooksul saadi tulusid 91 832 eurot. Aruandeaasta tulem oli 919 eurot. Tööjõukulused tehti 67 544 eurot (2012. aastal 58 263 eurot), tegevjuhtkonnale arvestati tasusid 9198 eurot (2013 aastal 2600 eurot).

Möödunud aastaga võrreldes jäi projektitoetuste maht ja osakaal enamvähem samaks – projektitoetusi saadi 49 524 euro eest (2013 oli projektitoetusi ca 50 110 euro eest). Märkatavalt suurenes tulu ettevõtlusest, mis oli 2014. aastal 42 308 eurot (2013. aastal 24 040 eurot). Vabatahtliku tööna panustasid KÕKi juristid tegevustesse kokku 140,5 tundi (2013. a 108,5 tundi).

Finantsnäitajad:

Maksevõime üldine tase = käibevara / lühiajalised kohustused = 1,07

Võlakordaja = kohustused / varade maksumus = 0,94

Rahaliste vahendite tase= raha / lühiajaliste kohustustega = 0,88

Soliidsuskordaja = omakapital / kogukapital = 2,70

Saadud annetused ja toetused võrreldes eelmise perioodiga:

2014 toetused / 2013 toetused = 0,99

Projektirahastus

Projektitoetuste kaudu toetasid KÕKi tegevusi 2014. a Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK), Kodanikuühiskonna Sihtkapital (KÜSK), Vabaühenduste Fond (VÜF) ja Euroopa Komisjon (läbi ühenduse Justice&Environment 2014. a tegevustoetuse). Kokku oli 2014. a töös 11 projekti (2013. a 9 projekti):

KIK:

- Igakuine keskkonnaõiguse uudiskiri (2014-2015)
- Keskkonnainfo kättesaadavuse ja avalikkuse keskkonnaotsuste tegemisse kaasamise juhised (2014-2015)
- Keskkonnaasjades osalemise võimaluste tutvustamine kohalikele kogukondadele (2014-2015)
- Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse kommentaaride täiendamine (2014-2015)
- Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse kommentaaride koostamine (2013-2014)
- Kaalutusotsuste tegemise juhend (2013-2014)

KÜSK:

- KÕKi huvikaitse- ja turundustegevuste hüppeline arendamine (2014-2015)
- KÕKi tegevuste mõju ja nähtavuse suurendamine (2013-2014)

VÜF:

- Ühiskonna kaasatus looduslike maavarade kaevandamise otsustesse (koos Eestimaa Looduse Fondi ja Eesti Maavarade Ühinguga, 2014-2016)
- Keskkonnaühenduste eestkostesuutlikkuse tõstmine metsanduspoliitika alal (2013-2014)

Euroopa Komisjon:

- Osalemine Justice&Environment 2014. a töös

Ettevõtlus

KÕKi õigusteenus hõlmab nii nõustamist juhtumites kui esindamist kohtuasjades, samuti juriidiliste analüüside ja ülevaadete koostamist. Lisaks korraldame keskkonnaõigust puudutavatel teemadel tasulisi koolitusi.

Tegemist on sotsiaalse ettevõtlusega – osutame teenust nii sisuliste eesmärkide saavutamiseks (nt soodsa hinnaga õigusabi kättesaadavus keskkonnanäitajates) kui ka omatulu teenimiseks. Ettevõtlusest saadud kasumit kasutab KÕK kogu ulatuses avalikes huvides – projektide kulude omafinantseeringute ning muude tegevustega seotud üldkulude katteks.

2014. a ettevõtlustulu kasvas eelnenud aastaga võrreldes oluliselt. Kui 2013. a tulu ettevõtlusest oli ca 24 000 eurot, siis 2014. a ettevõtlustulu ca 42 000 eurot. Oluliselt kasvas klientide ring, varasemast enam tegelesime koolituste pakkumisega. Klientide tagasiside õigusteenusele on olnud positiivne, samuti on olnud rahul KÕKi koolitustel osalejad.

KÕK sotsiaalse ettevõtte

Ettevõtlusnäitajad	2014	2013	Kasv
Kogutulu (eurodes)	91 832	74150	23,8%
Müügitulu (eurodes)	42 308	23 830	77%
Palgatöötajate arv	4	4	0%

Valdkonnaüleused tegevused

Keskkonnaõiguse alase info levitamine

Keskkonnaõiguse reeglite hea rakendamine eeldab, et kõik asjaosalised on reeglite sisust teadlikud. Seepärast on keskkonnaõiguse alase info levitamine KÕKi tegevustes olulisel kohal juba organisatsiooni loomisest alates.

2014. a jätkasime juba kuuendat aastat igakuise **keskkonnaõiguse uudiskirja** väljaandmist. Uudiskirja lugeja hulgas on nii ametnikke, ettevõtjaid kui keskkonnaaktiviste, kelle jaoks uudiskiri aitab luua ühist infovälja ja teadmist keskkonnaõiguse arengutest. Aasta jooksul suurenes nii uudiskirja e-postile tellijate arv (384 tellijalt 478 tellijale) kui uudiskirja loetavus veebis (2013. a ühes kuus 1183 vaatamist, 2014. a 1233).

Uudiskirjas kajastatu põhjal täiendasime jooksvalt ka oma **Materjalide rubriiki**, kust keskkonnaõiguse rakendajad ja muud huvilised leiavad kiiresti kõige tähtsamad infoallikad erinevate keskkonnaõiguse alateemade kohta.

2014. a alguses avaldasime veebis **keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) kommentaarid**. 2011. a Riigikogus vastu võetud ning 2014. a augustis jõustunud seadus sisaldab kogu keskkonnaõiguse valdkonna jaoks olulisi mõisteid, põhimõtteid, samuti on selles sätestatud mitmeid uusi õigusi ja kohustusi, sh nn „õigus puhtale keskkonnale“. KÕKi juhtimisel kirjutatud seaduse kommentaaride autoriks olid 8 keskkonnaõiguse eksperti (sh KÕKi juristid Kärt Vaarmari ja Siim Vahtrus). Kommentaarides selgitatakse uute reeglite sisu ja tähendust praktikale. Kommentaarid osutusid seejuures ootusi ületavalt populaarseks – keskmiselt vaadati kommentaare aasta jooksul veebis ligi 1000 korda kuus.

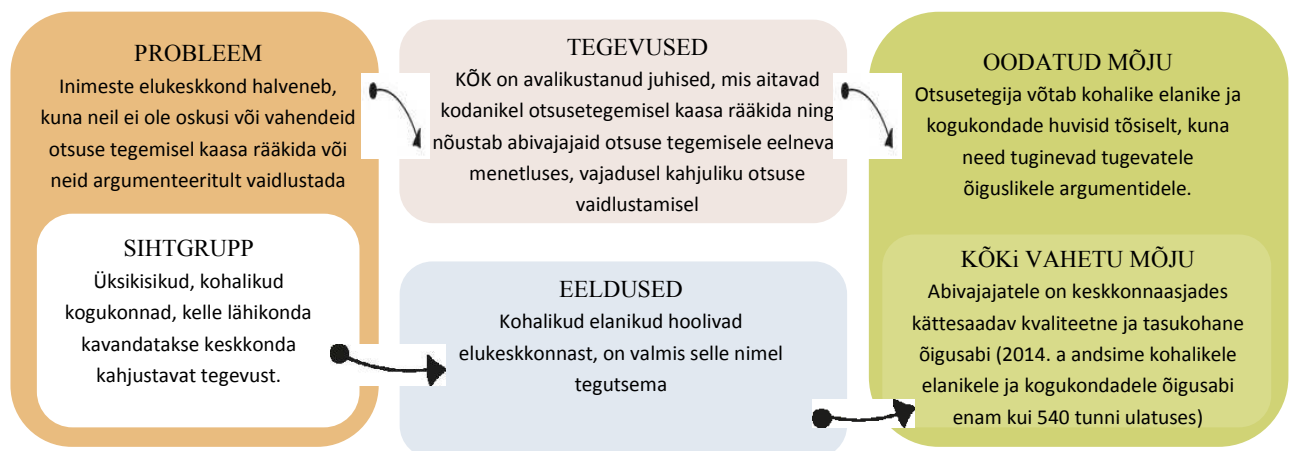
Kuna seadusesse tehti veel 2014. a jooksul täiendusi, alustasime sügisel tööd kommentaaride täiendamisega (täiendatud versioon avaldatakse 2015. a kevadel).

Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse selgitamiseks praktikutele viis KÕK kohalike omavalitsuste ametnikele ja ettevõtjatele läbi ka **KeÜS nõudeid tutvustavad koolitused**. 6 koolitusel osales 106 osalejat, kelle tagasisidest võib järeldada, et koolitusest oli uutest normidest arusaamisel ning rakendamisel abi.

Keskkonnaalased õigused

KÕKi strateegiliseks eesmärgiks on saavutada, et avalikkusel oleks võimalik osaleda olulise keskkonnamõjuga otsuste tegemises varases etapis ja tõhusalt, et inimesed oskaksid selliste otsuste tegemises osaleda ning et otsustes arvestataks õigusega puhtale keskkonnale ja inimeste heaolu vajadustega.

Soovitud mõju: Keskkonnaotsuste tegemisel arvestatakse tõsiselt kohalike elanike ja kogukondade huvidega

2014. aastal seadsime peamiseks eesmärgiks, et kohalikele kogukondadele ja keskkonnaühendustele oleks kättesaadav elementaarne info ja tugi, mida planeeringute ja keskkonnalubade menetluses osalemiseks teada on vaja.

Üheks eesmärgiks oli **soodsa hinnaga või tasuta õigusabi** kättesaadavuse tagamine kohalikele kogukondadele ja keskkonnaühendustele. Aasta jooksul tegelesime 15 suurema juhtumiga kokku 540 tunni ulatuses, sellest ca 230 tundi tasuta õigusabi maavarade kaevandamisega seotud juhtumites (6 juhtumit). Näiteks esindasime Eesti Keskkonnaühenduste Koja liikmeid kohtuvaidlustes Noarootsi mingifarmi ja Paldiski LNG terminali rajamise teemal, nõustasime kohalikke kogukondi uute karjäärirajade ja kaevanduste rajamise protsessides jne. Vt juhtumite sisu kohta lähemalt fookusteemade alt (allpool).

Tasuta on kättesaadavad ka KÕKi kodulehel 2012. a avalikustatud **juhised keskkonnaotsuste tegemises osalemiseks** (<http://www.k6k.ee/oskaosaleda>). Juhiste külastatavus on võrreldes 2013. aastaga mõnevõrra kasvanud (2013. a keskmiselt 305 külastust kuus, 2014. a keskm 380).

Et KÕKi osalusjuhised oleksid arusaadavamad ja jõuaksid suurema hulga inimesteni, alustasime 2014. aastal nende täiendamise. Samuti oleme infot osalemisvõimaluste ja juhiste kohta levitanud **infoõhtutel kohalikele kogukondadele**, 2014. a korraldasime kaks teabeõhtut (Harku vallas Murastes ning Rägavere vallas uue Sonda põlevkivikaevanduse lähistel), infopäevad jätkuvad ka tuleval aastal.

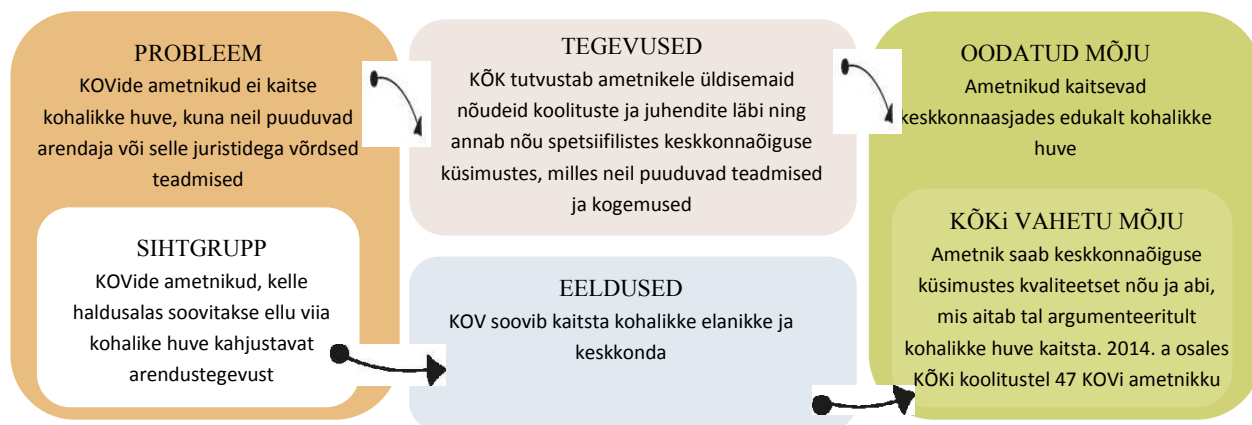
Et viia teadmised kaasamise nõuetest ka ametnikeni, alustasime koostöös Linnalaboriga **kaasamisjuhiste koostamist ametnikele**. 2015. aastal ilmuv kogumik tutvustab rahvusvahelisi ja EL õigusest tulenevaid nõudeid ning selgitab, kuidas Eesti seadusi nende valguses tõlgendada ja rakendada.

Jõudumööda tegelesime ka sellega, et seadustes oleksid kaasamisele seatud konkreetsemad ja laiaulatuslikumad nõuded. Kõige aktiivsemalt osalesime **uue maapõueseaduse eelnõu** koostamises, mis aga 2014. a veel lõppversioonini ei jõudnud. KÕKi osalemine selles protsessis aitas pöörata tähelepanu sellele, et kui plaanitakse muudatusi kaevandamislubade väljaandmise menetluses, siis peavad ka uued nõuded võimaldama avalikkusel kõigis otsustusprotsessi etappides kaasa rääkida.

Hea haldus

KÕKi eesmärgiks on tagada, et ametnike poolt tehtavad otsused oleksid hästi läbikaalutud ning täidetaks elementaarseid nõudeid selliste otsuste vormistamisele ja menetlusele. 2013. a andsime välja kaalutusotsuste tegemise juhise (http://www.k6k.ee/files/Kaalutusotsustuste_tegemine_keskkonnaasjades_K6K_2013.pdf) ning viisime läbi esimesed selleteemalised koolitused. 2014. aastal **jätkasime koolitusi kaalutusotsuste tegemise teemal**, kokku osales KÕKi selleteemalistel koolitustel 230 ametnikku (47 KOV/maavalitsuste ametnikku, 182 Keskkonnaameti ametnikku), osalejate rahulolu koolitustega oli suur.

Soovitud mõju: kohalike omavalitsuste (KOVide) ametnikud kaitsevad keskkonnanäasjades edukalt kohalikke huve

Jätkasime ka KOV-dele ja maavalitsustele **õigusteenuse osutamise**ga, aidates neil kaalutusotsuseid (nt planeeringute kehtestamise otsused) vormistada või neid kohtus kaitsta. Kokku nõustasime või esindasime 2014. aastal 5 omavalitsust ning kaht maavalitsust.

Hea halduse eesmärkidele aitab kaasa ka **kaasamisjuhiste kogumiku** koostamine (vt eelmise teema all).

Fookusteemad

Maapõu

Maavarade kaevandamise teemaga tegelesime 2014. a fookusteemadest kõige rohkem. KÕKi strateegiliseks eesmärgiks sel teemal on, et uusi kaevandusalasid avataks läbimõeldumalt ja kodanikud saaksid selles küsimuses rohkem kaasa rääkida – esiteks on maavarade puhul tegemist rahvusliku rikkusega, ning teiseks on kaevandusalasid ümbritsevate maade elanikud kaevandamistegevusest tulenevast mürast, vibratsioonist, liikluskoormusest jne otseselt mõjutatud.

2014. a osalesime aktiivselt **uue maapõueseaduse eelnõu** koostamise protsessis: võtsime osa kõigist eelnõu avalikest aruteludest ning esitasime kirjalikke kommentaare.

Olulisemate tulemitena valmisid kaks suurt analüüsi. **Maavarade kasutamise ruumilise planeerimise analüüs** käsitles küsimust, kuidas on senistes planeeringutes maardlate kasutustingimusi määratletud ning millised probleemid on praktikas tekkinud. Analüüsis tehakse ettepanek pöörata maardlate kasutustingimustele maakonnaplaneeringutes senisest enam tähelepanu ning määrata ära nii alad, kus kaevandada põhimõtteliselt võib, kui ka alad, kus see on looduskaitseiselt või kohalike huvide tõttu välistatud.

Kaevandamislubade tingimuste analüüsis võeti kokku viimase 3 aasta jooksul antud kaevandamislubades keskkonna ja inimeste kaitseks seatud tingimused ning hinnati, kas need on olnud piisavad ja efektiivsed. Analüüsis järeldati, et ehkki enamikus lubadest on kõrvaltingimused kehtestatud, korratakse enamjaolt üle lihtsalt seadusest tulenevaid nõudeid. Täiendavad tingimused ei ole sageli aga piisavalt selgelt sõnastatud, et nende täitmist saaks kontrollida või rikkumise korral ettevõtjat vastutusele võtta.

Kuna analüüsid valmisid lõplikul kujul aasta lõpuks, selgub nende mõju alles järgnevatel aastatel. Nii õigusloomes esitatud seisukohad kui analüüsid on kättesaadavad KÕKi kodulehe uuel alalehel maapõueteemaliste tegevuste ja materjalide kohta: <http://k6k.ee/fookuses/maapou>.

Et mõjutada juba jooksvat praktikat, andsime õigusabi (sh tasuta õigusabi) kokku **11 maapõueteemalises juhtumis** (neist olulisemad Tatramäe II, Sonda põlevkivikaevandus, Kobratu karjäärid).

Kobratu karjääride juhtumis abistasid KÕKi juristid kohalikel elanikel näiteks pöörata Keskkonnainspeksiooni tähelepanu nõuete rikkumisele juba tegutsevas karjääris. Tatramäe II karjääri puhul vaidlustas kohalik ühing KÕKi abiga kaevandamisloa, mille andmisel ei arvestanud Keskkonnaamet meie hinnangul piisavalt kohalike inimeste heaolu vajadustega. Mõlemal juhtumil oli tegemist väikeste kruusakarjääridega, mille mõju ei pruugi riigiametnike pilgu läbi vaadates oluline tunduda, ent kohalike elanike jaoks tähendab see igapäevaelu pidevat häirimist.

Pildil: Kobratu IV karjäär (foto: Kärt Vaarmari)

Müra

2014. a oli keskkonnamüra seisukohalt oluline aasta, kuna Keskkonnaministeerium avalikustas valdkonda põhjalikult muutva **atmosfääriõhu kaitse seaduse** eelnõu. Paljudes küsimustes lähtus

eelnõu KÕKi ja Akukon OY Eesti filiaali koostöös 2013. a valminud analüüsides ning kontseptsioonidokumendist. KÕK tegi uuele eelnõule siiski mõned täiendavad ettepanekud, mille tulemusena otsustati nt kohalike omavalitsuste tasandil toimuv müra kaardistamine ja tegevuskava koostamine muuta avalikeks menetlusteks. Kuigi uut seadust ei võetud enne Riigikogu volituste lõppemist vastu, on oodata, et 2015. a jooksul saavad uued reeglid ka kehtestatud.

Mürähäiringutega praktikas seotud probleeme tuvastasime ka mitmes **õigusabi juhtumis**. Näiteks põhjustas Tallinna Vanasadama läheduses elavate inimeste jaoks tõsiseid probleeme Tallinki laeva Silja Europa mootorite madalsageduslik müra. Eialgu ei soovinud Terviseamet häiringu üle järelevalvet teostada, leides et neil puudub kohustus mõõta siseruumides madalsageduslikku müra. KÕKi sekkumise järel muutis amet oma seisukohta ja asus müraprobleemiga tegelema.

Olulise mõjuga suurobjektid

Suurobjektide rajamise õiguslike reeglite osas toimusid 2014. a olulised arengud, kuna Riigikogu võttis menetluse **uue planeerimisseaduse eelnõu**. Eelnõus nähti ette täiesti uus planeeringuliik riikliku tähtsusega suurobjektide rajamiseks – riigi eriplaneering. Kommenteerisime eelnõud ka omalt poolt, saavutades mh selle, et riigi eriplaneeringuga rajatavate objektide (nt uute maanteed, raudteede) asukoha valikul toimuks täiemahuline keskkonnamõjude hindamine.

Suurobjektide rajamise praktika seisukohalt lõppes tulemuseta **Paldiski LNG terminali** kohtuvaidlus. Eestimaa Looduse Fond ja Eesti Ornitoloogiaühing vaidlustasid KÕKi juristide abiga mh seda, et terminali asukoht valiti ühe kohaliku omavalitsuse poolt. Kehtiva planeerimisseaduse kohaselt pidanuks seda tegema vähemalt maakonna tasandil. Tallinna Ringkonnakohus leidis 7. aprillil tehtud otsuses siiski, et terminali asukohavalikule tuli kohaldada mitte kehtivaid, vaid varem kehtinud reegleid ja seega oli asukoha valimine Paldiski linna poolt õiguspärane. Seega ei andnud kohus tõlgendusjuhust selle kohta, kuidas tuleks suurobjektide asukohta valida veel kehtivate planeerimisseaduse reeglite kohaselt.

Natura 2000

KÕKi strateegiliseks eesmärgiks on, et Natura 2000 aladele avalduva keskkonnamõju hindamisel arvestataks praktikas Natura võrgustiku eripära vastavalt EL loodusdirektiivis ja Euroopa Kohtu praktikas paika pandud põhimõtetele.

2014. a tegevused seisnesid peaausjalikult kahe strateegilise juhtumi – Paldiski LNG terminali ja Noarootsi mingifarmi rajamine – kohtumenetlustes jätkuvalt Natura hindamise aspekti rõhutamises. Kahjuks lõppesid nii Paldiski LNG terminali teemaplaneeringu kui Noarootsi mingifarmi kohtuasjad sisulise kaotusega – kohtud leidsid et terminali mõju oli planeeringu üldistusastet arvestades piisavalt hinnatud, ning et mingifarmidele kehtestatud nõuete sõnastusest nähtub, et nende järgimisel peaks olema negatiivse mõju välditud. Paldiski LNG asjas jätkub kohtuvaidlus detailplaneeringu üle. Noarootsi mingifarmi kohtuasjas jätkub kohtuvaidlus üksnes kohtukulude väljamõistmise teemal, kaalumisel on analüüs teemal, kas Eesti mingifarmide rajamise nõuded vastavalt EL loodusdirektiivile.

Plaanid 2015. aastaks

Info levitamine

KÕK jätkab 2015. a **igakuise uudiskirja** väljaandmist – esialgu on see rahastatud KIKi poolt kuni septembrini, ent taotlesime veebruaris jätkurahastust. Aasta alguses valmib **keskkonnaseadustiku üldosa seaduse kommentaaride** täiendatud versioon ning kevadel tutvustame seaduse sisu ka avalikkusele suunatud infopäevadel.

Lisaks sellele plaanime koostöös teiste keskkonnaõiguse ekspertidega alustada **keskkonnaõigust kui tervikut tutvustava õppematerjali** koostamist ametnikele ning loodusteadusi õppivatele tudengitele.

Keskkonnavalased õigused

Aasta esimeses pooles viib KÕK läbi lõviosa 15-st avalikkusele suunatud **infopäevast**, millel tutvustatakse **keskkonnavalasjades kaasaraäkimise võimalusi**. Sama projekti raames uuendame ka **veebis avaldatud osalusjuhiseid** – muudame teksti lihtsamini arusaadavaks ning selle sisu vastavalt muutunud seadustele.

Avalikkuse ja huvirühmade kaasamisele õigusloomes ja strateegiate koostamise protsessides plaanime tähelepanu pöörata maapõue valdkonnas, püüeldes seeläbi muutuste poole ka teistes teemavaldkondades.

Hea haldus

2015. a valmivad KÕKil **juhised keskkonnainfo kättesaadavuse ja avalikkuse keskkonnaotsuste tegemise kaasamise teemal**. Peamiseks eesmärgiks on tutvustada ametnikele nõudeid, mis tulenevad rahvusvahelisest Aarhusi konventsioonist ja mida tuleb järgida ka Eestis. Sügisel korraldame ametnikele sel teemal ka **kolm tasuta koolitust**.

Heade kaalutusotsuste tegemist õpetame otsuste tegemise praktilisele poolele keskenduvatel tasulistel **koolitustel**.

Suurobjektide rajamine

Kuna aasta alguses võeti vastu uus planeerimisseadus, mis sätestab suurobjektide rajamisele erireeglid, siis lähiaastatel on eelkõige oluline rakenduspraktika kujundamine. Seepärast jätkame 2015. a suurobjektide planeerimise **praktika jälgimist ning õigusabi osutamist tasulise teenusena**.

Müra

Müravaldkonnas jälgib KÕK 2015. a jooksul **uute mürareeglite väljatöötamist**, mis peaks jätkuma uue Riigikogu koosseisus. Uute nõuete ellurakendamise hõlbustamiseks plaanime aasta lõpus alustada ametnikele suunatud **rakendusjuhiste koostamist**.

Maapõu

Maapõue valdkonnas jätkub juba 2014. a **alanud tasuta õigusabi osutamine kogukondadele ja üksikisikutele**, millega soovime oluliselt muuta senist praktikat avalikkuse kaasamisel ning erinevate huvidega arvestamisel. Vabaühenduste Fondi rahastatava projekti raames plaanime koos Eestimaa Looduse Fondi ja Eesti Maavarade Ühinguga jätkata kaasarääkimist ka **uue maapõueseaduse koostamisel**, mis sai alguse juba 2014.

Natura 2000 võrgustik

2015. a viib Euroopa Komisjon läbi Natura 2000 võrgustiku aluseks oleva **EL loodus- ja linnudirektiivide hindamise (nn *fitness-check*)**, milles KÕK plaanib osaleda koostöös teiste keskkonnaühendustega nii siseriiklikul kui EL tasandil. Koos teiste keskkonnaorganisatsioonidega antakse Euroopa Komisjonile infot direktiivide rakendumisest Eestis. EL tasandil on meil plaanis kaardistada Euroopa Kohtu praktikat ning abistada EL tasandi organisatsioone seisukohtade vormistamisel ja Euroopa Komisjonile edastamisel.

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2014	31.12.2013	Lisa nr
Varad			
Käibevara			
Raha	15 446	9 273	2
Nõuded ja ettemaksud	3 387	1 279	3
Kokku käibevara	18 833	10 552	
Kokku varad	18 833	10 552	
Kohustused ja netovara			
Kohustused			
Lühiajalised kohustused			
Võlad ja ettemaksud	10 893	10 280	5
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	6 749	0	
Kokku lühiajalised kohustused	17 642	10 280	
Kokku kohustused	17 642	10 280	
Netovara			
Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	735	735	
Eelmiste perioodide akumulieeritud tulem	-463	6 818	
Aruandeaasta tulem	919	-7 281	
Kokku netovara	1 191	272	
Kokku kohustused ja netovara	18 833	10 552	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2014	2013	Lisa nr
Tulud			
Annetused ja toetused	49 524	50 110	
Tulu ettevõtlusest	42 308	24 040	8
Kokku tulud	91 832	74 150	
Kulud			
Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-13 983	-16 013	9
Mitmesugused tegevuskulud	-9 386	-7 155	10
Tööjõukulud	-67 544	-58 263	11
Kokku kulud	-90 913	-81 431	
Põhitegevuse tulem	919	-7 281	
Aruandeaasta tulem	919	-7 281	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2014	2013	Lisa nr
Rahavood põhitegevusest			
Põhitegevuse tulem	919	-7 281	
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-2 056	4 041	
Põhitegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	613	-3 962	
Laekumised sihtotstarbelistest tasudest, annetustest, toetustest	6 749	-8 923	
Kokku rahavood põhitegevusest	6 225	-16 125	
Rahavood investeerimistegevusest			
Antud laenud	-686	-634	
Antud laenude tagasimaksud	634	418	
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-52	-216	
Kokku rahavood	6 173	-16 341	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	9 273	25 614	2
Raha ja raha ekvivalentide muutus	6 173	-16 341	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	15 446	9 273	2

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

			Kokku netovara
	Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	Akumuleeritud tulem	
31.12.2012	735	6 818	7 553
Aruandeaasta tulem		-7 281	-7 281
31.12.2013	735	-463	272
Aruandeaasta tulem		919	919
31.12.2014	735	456	1 191

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

SA Keskkonnaõiguse Keskuse raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti Vabariigi hea raamatupidamistavaga. Hea raamatupidamistava põhinõuded on kehtestatud eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid. Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

Arvestuspõhimõtete või informatsiooni esitusviisi muutused

Arvestuspõhimõtete muutmise mõju kajastatakse tagasiulatuvalt, välja arvatud juhul, kui:

- (a) arvestuspõhimõtte muutus on tingitud uuest Raamatupidamise Toimkonna juhendist ning selles on sätestatud teistsugused uuele meetodile ülemineku reeglid.
- (b) arvestuspõhimõtte muutuste mõju eelmistele perioodidele ei ole võimalik usaldusväärselt määrata.

Raha

Raha ja selle ekvivalentidena kajastatakse bilansis raha kirjel ja rahavoogude aruandes arvelduskontode jääke.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustused

Välisvaluutas toimunud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskkpanga valuutakursid.

Kõik välisvaluutas fikseeritud monetaarsed varad- ja kohustused hinnatakse bilansipäeval ümber eurodesse ametlikult kehtivate Euroopa Keskkpanga valuutakurside alusel. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid kajastatakse kasumiaruandes perioodi tulu ja kuluna.

Nõuded ja ettemaksud

Nõuetena ostjate vastu kajastatakse ettevõtte tavapärase tegevuse käigus tekkinud lühiajalisi nõudeid. Nõudeid ostjate vastu kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (s.o nominaalväärtus miinus vajadusel tehtavad allahindlused).

Individuaalselt oluliste nõuete väärtuse langust (st. vajadust allahindluseks) hinnatakse iga ostja kohta eraldi, lähtudes eeldatavasti tulevikus laekuvate summade nüüdisväärtusest. Selliste nõuete puhul, mis ei ole individuaalselt olulised ja mille suhtes ei ole otseselt teada, et nende väärtus oleks langenud, hinnatakse väärtuse langust kogumina arvestades eelmiste aastate kogemust laekumata jäänud nõuete osas. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumist kajastatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu vähendamisena.

Annetused ja toetused

Tegevuse sihtfinantseerimine kajastatakse tuluna siis, kui:

- (a) sihtfinantseerimise laekumine on praktiliselt kindel; ja
- (b) sihtfinantseerimisega seotud sisulised tingimused on täidetud.

Saadud sihtfinantseerimine, mille puhul tuluna kajastamise tingimused ei ole täidetud, kajastatakse bilansis kohustusena. Vastavat kohustust kajastatakse bilansis lühi- või pikaajalisena olenevalt sellest, millal toimub sihtfinantseerimisega kaasnevate tingimuste täitmine.

Toetused, mida saadakse eelmistel perioodidel tekkinud kulude eest või millega ei kaasne täiendavaid tulevikku suunatud tingimusi, kajastatakse tuluna perioodis, millal toetus laekus.

Tulud

Tulu teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamise järel või juhul kui teenuse osutatakse pikema ajaperioodi jooksul, siis lähtudes valmidusastme meetodist. Teenuse osutamisest saadavad tulud kajastatakse tekkepõhiselt proportsionaalselt samades perioodides nagu teenuse osutamisega kaasnevad kulutused tulude ja kulude vastavuse printsiibist lähtudes.

Kulud

Kulud on kajastatud tekkepõhiselt, tulude ja kulude vastavuse printsiibist lähtudes.

Seotud osapooled

SA Keskkonnaõiguse Keskus aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks sihtasutuse juhatuse ja nõukogu liikmed.

Rahavoogude aruanne on koostatud kaudsel meetodil.

Lisa 2 Raha

(eurodes)

	31.12.2014	31.12.2013
Arvelduskontod	15 446	9 273
Kokku raha	15 446	9 273

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2014	12 kuu jooksul	Lisa nr
Nõuded ostjate vastu	2 040	2 040	
Ostjatelt laekumata arved	2 040	2 040	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	17	17	4
Muud nõuded	686	686	
Laenuõuded	686	686	
Ettemaksed	644	644	
Muud makstud ettemaksed	644	644	
Kokku nõuded ja ettemaksed	3 387	3 387	
	31.12.2013	12 kuu jooksul	Lisa nr
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	1	1	4
Muud nõuded	634	634	
Laenuõuded	634	634	
Ettemaksed	644	644	
Muud makstud ettemaksed	644	644	
Kokku nõuded ja ettemaksed	1 279	1 279	

Muu makstud ettemaksuna on kajastatud bürooruumide rendilepingu sõlmimisel ettemakstud rent.

Laenuõudena on kajastatud antud laen, mille tagasimaksetähtaeg on 2015 aastal.

Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad

(eurodes)

	31.12.2014		31.12.2013	
	Ettemaks	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Käibemaks		662		1 474
Üksikisiku tulumaks		1 459		1 237
Erisoodustuse tulumaks		18		
Sotsiaalmaks		2 869		2 389
Kohustuslik kogumispension		166		145
Töötuskindlustusmaksed		180		170
Ettemaksukonto jääk	17		1	
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	17	5 354	1	5 415

Maksuvõlgade kirjel on kajastatud võlgnevus detsembris väljamakstud töötasudelt arvestatud maksudelt, mis kuulusid vastavate seaduste alusel deklareerimisele ja tasumisele 10.01.2015 ja viitvõlad detsembri eest arvestatud töötasudelt, mis maksti välja jaanuaris ja millelt arvestatud maksud kuulusid deklareerimisele ja tasumisele 10.02.2015. Riigimaksude intressivõlga ei olnud.

Lisa 5 Võlad ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2014	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	817	817	
Võlad töövõtjatele	4 113	4 113	6
Maksuvõlad	5 354	5 354	4
Saadud ettemaksed	609	609	
Tulevaste perioodide tulud	609	609	
Kokku võlad ja ettemaksed	10 893	10 893	
	31.12.2013	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	771	771	
Võlad töövõtjatele	4 094	4 094	6
Maksuvõlad	5 415	5 415	4
Kokku võlad ja ettemaksed	10 280	10 280	

Lisa 6 Võlad töövõtjatele

(eurodes)

	31.12.2014	31.12.2013
Töötasude kohustus	3 680	2 268
Puhkusetasude kohustus	382	1 821
võlad aruandvatele isikutele	51	5
Kokku võlad töövõtjatele	4 113	4 094

Võlgadena töövõtjatele on kajastatud detsembri eest arvestatud töötasud, mis kuulusid väljamaksmisele jaanuaris 2015

Lisa 7 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused

(eurodes)

Varad bruto soetusmaksumuses

	31.12.2012	Saadud	Tulu	31.12.2013
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks				
Kodanikuühiskonna Sihtkapital	-762	7 014	-6 252	0
Keskkonnainvesteeringute Keskus	9 686	28 902	-38 588	0
Vabäuhenduste Fond	0	2 185	-2 185	0
Justice and Enviroment	0	3 084	-3 084	0
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	8 924	41 185	-50 109	0
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	8 924	41 185	-50 109	0
	31.12.2013	Saadud	Tulu	31.12.2014
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks				
Keskkonnainvesteeringute Keskus	0	31 801	-25 052	6 749
Vabäuhenduste Fond	0	11 765	-11 765	0
Justice and Enviroment	0	3 216	-3 216	0
Kodanikuühiskonna Sihtkapital	0	9 491	-9 491	0
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks		56 273	-49 524	6 749
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused		56 273	-49 524	6 749

Veerus Tulu on kajastatud tegevuskulude sihtfinantseerimiseks saadud ja aruandeaastal kasutatud ning sihtfinantseerimise tuluna kajastatud summad. 31.12.2012 seisuga positiivsed saldod on kajastatud bilansis passivas sihtfinantseerimise kohustustena ja negatiivsed saldod aktivas nõuetena.

RTJ 12 muudatustest tulenevalt on 2013 ja 2014 aasta sihtfinantseerimise tuluna kajastatud sihtfinantseerimine, mille laekumine on praktiliselt kindel ja millega seotud sisulised tingimused on 31. detsembri seisuga täidetud.

2013 ja 2014 aastal tehtud projektide kulud, mille katteks sihtfinantseerimine muutub vastavalt lepingule sissenõutavaks järgmisel aruandeaastal, kajastuvad miinusena aruandeaasta tulemis.

Seisuga 31.12.2013 on aruandeaasta tulemis arvestatud laekumata sihtfinantseerimise arvelt tehtud kuludes miinusena:

Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetusest 3758 eurot,

Vabäuhenduste Fondi toetusest 129 eurot.

Seisuga 31.12.2014 on aruandeaasta tulemis arvestatud laekumata sihtfinantseerimise arvelt tehtud kuludes miinusena:

Vabäuhenduste Fondi toetusest 3510 eurot

Kodanikuühiskonna Sihtkapitali toetusest 1989 eurot

Lisa 8 Tulu ettevõtlusest

(eurodes)

	2014	2013
tulu teenustest	26 929	20 450
tulu ruumide rendist	502	210
tulu koolitustest	14 877	3 380
Kokku tulu ettevõtlusest	42 308	24 040

Lisa 9 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud

(eurodes)

	2014	2013
Üür ja rent	3 635	2 488
Mitmesugused bürookulud	675	831
Lähetuskulud	372	281
Raamatupidamisteenuste kulu	1 112	822
Ekspertiisid, sisseostetud teenused	2 540	8 165
IT teenused, kodulehekülg	3 415	33
Koolituste korraldamine	184	2 503
Tükised	2 050	890
Kokku sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	13 983	16 013

Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsestele kuludele lisanduvad tööjõukulud projektides 2013 aastal 40 433 eurot ja 2014 aastal 38 915 eurot.

Nimetatud summad on kajastatud tulemiaruanDES tööjõukulude real.

Lisa 10 Mitmesugused tegevuskulud

(eurodes)

	2014	2013
Üür ja rent	2 003	2 617
Mitmesugused bürookulud	1 129	1 288
Lähetuskulud	728	507
Koolituskulud	13	50
Riiklikud ja kohalikud maksud	18	0
Raamatupidamisteenused, audit	1 741	1 914
Telefon, andmeside, post	150	201
Kodulehekülg, IT teenused	364	128
Liikmemaksud	470	450
Koolituste korraldamine, semiarid	2 770	0
Kokku mitmesugused tegevuskulud	9 386	7 155

Lisa 11 Tööjõukulud

(eurodes)

	2014	2013
Palgakulu	50 451	43 428
Sotsiaalmaksud	17 064	14 835
Kokku tööjõukulud	67 515	58 263
Sellest kajastatud sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsese kuluna	38 915	40 433
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	3	3

Palgakuludena on kajastatud lisaks töölepinguga makstud töötasudele ka töövõtulepingute alusel makstud tasud summas 8548 (koos maksudega) ja juhatuse liikme lepingute alusel makstud tasud summas 9198 (koos maksudega).

Lisa 12 Seotud osapooled

(eurodes)

Saldod seotud osapooltega rühmade lõikes

	31.12.2014		31.12.2013	
	Nõuded	Kohustused	Nõuded	Kohustused
Asutajad ja liikmed	0	190	0	206

2014	Ostud	Müügid
Asutajad ja liikmed	2 401	1 413
2013	Ostud	Müügid
Asutajad ja liikmed	2 386	958

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused	2014	2013
Arvestatud tasu	9 198	2 600

SA-It Eestimaa Looduse Fond (üks Keskkonnaõiguse Keskuse asutajatest) osteti raamatupidamisteenust, SA-le Eestimaa Looduse Fond esitati Keskkonnaõiguse Keskuse poolt arveid õigusteenuse ja koolituste eest. Sihtasutuse juhtkonna hinnangul ei ole raamatupidamisteenuse hind olnud turuhinnast oluliselt kõrgem ega madalam. Keskkonnaõiguse Keskuse enda õigusteenuste ja koolituste hinna määramisel lähtuti KÕKi tavapärasest hinnakirjast.